

Programma Medicatieoverdracht maakt informatie delen makkelijker

Landelijke aanpak tegen medicatiefouten

Met het programma Medicatieoverdracht realiseren zorgaanbieders en softwareleveranciers landelijke gegevensuitwisseling van medicatie in de gehele keten. Deze door het ministerie van VWS ondersteunde aanpak moet voorkomen dat patiënten door vermijdbare medicatiefouten in het ziekenhuis belanden of zelfs overlijden.

Marja Verwoerd: "Wat we in deze fase aan het doen zijn, moet op medicatiegebied aansluiten bij de eisen die de European Health Data Space stelt."

'Het is tijd om stappen te zetten'

Per dag belanden 75 mensen vermijdbaar in het ziekenhuis door medicatiefouten. Jaarlijks overlijden 1.200 mensen hierdoor. "Er gaat dus echt te veel mis", zegt Marja Verwoerd, programmamanager Medicatieoverdracht bij Nictiz. Vandaar het programma Medicatieoverdracht, dat tot doel heeft elke zorgverlener met één druk op de knop een actueel en volledig medicatieoverzicht te geven van elke patiënt of cliënt. "Dit vraagt om medicatieverificatie bij elke stap in de keten", zegt ze. "Dit is alleen mogelijk met een goed medicatieoverzicht en dat is er nu niet. Vanuit het Landelijk Schakelpunt (LSP) is wel zichtbaar wat een apotheker heeft klaargezet, maar dat is alleen de logistieke informatie. Het is geen informatie over de bedoeling van het voorschrift, ook ontbreekt informatie over gestopte of gewijzigde mediatie. Zorgverleners hebben nu te weinig informatie om de juiste beslissingen op te kunnen baseren."

Ziekenhuisapotheker Michiel Duyvendak van Antonius Ziekenhuis Sneek vult aan: "Het komt voor dat een patiënt onterecht stopt met medicatie en dan met spoed wordt opgenomen omdat problemen ontstaan. Of dat een patiënt een tweede geneesmiddel voorgeschreven krijgt en met het eerste moet stoppen en de apotheek dan niet weet waardoor bijwerkingen ontstaan. We doen als zorgverleners ons best om alle informatie op de juiste plek te krijgen – via beveiligde mail, door te bellen of lijsten op te vragen bij de thuiszorg – maar dat is intensief en foutgevoelig."

Unieke aanpak

De redenen voor het programma Medicatieoverdracht zijn dus duidelijk. "Internationaal wordt er ook met belangstelling naar gekeken", zegt Verwoerd. "Het scheiden van logistieke en therapeutische informatie gebeurt in andere landen bijvoorbeeld nog niet."

Deze scheiding houdt in dat informatie over de behandeling (therapie) en informatie over de aflevering van medicatie (logistiek) apart worden geregistreerd. Daardoor kunnen zorgverleners meer informatie met elkaar delen. Bijvoorbeeld informatie over het stoppen of wijzigen van medicatie en de reden daarvan. Een ander voordeel is dat bij chronische medicatie duidelijk wordt dat de therapie niet verandert, de patiënt krijgt alleen steeds nieuwe leveringen van de medicatie. De informatie moet niet alleen voor alle relevante zorgsectoren beschikbaar zijn, maar ook in de PGO van de patiënt of cliënt.

Intensief en gezamenlijk proces

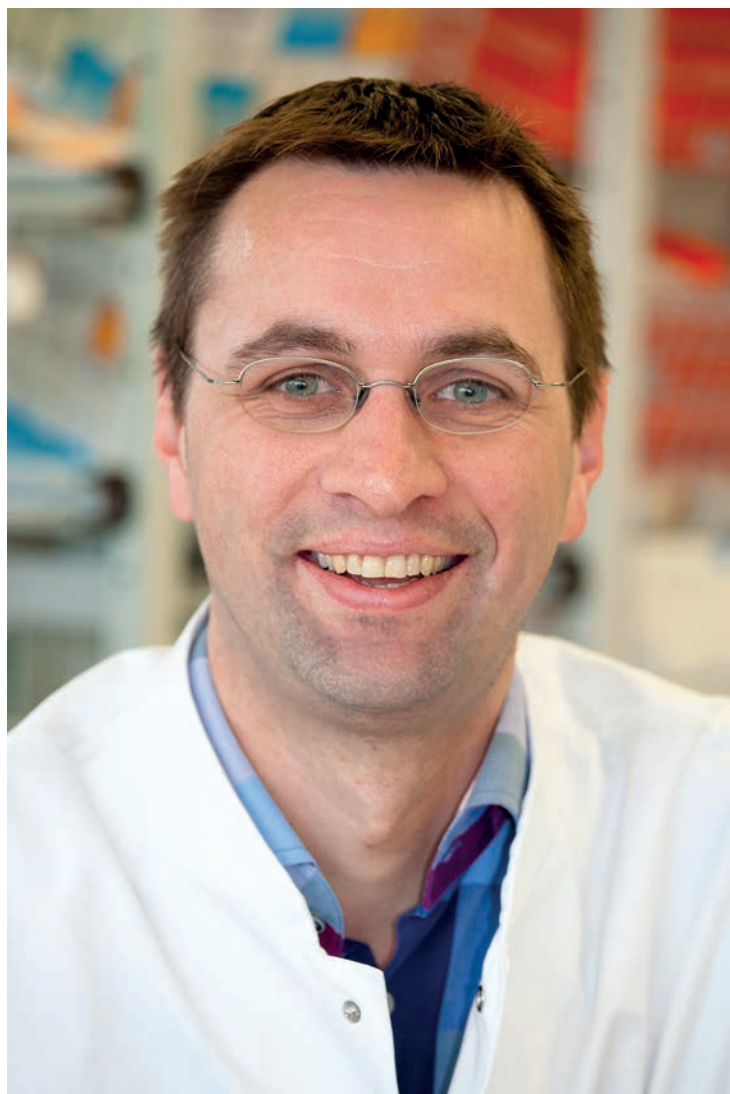
Voor de zorgaanbieders gaan de zorginformatiesystemen en werkprocessen veranderen. En voor de softwareleveranciers betekent het aanpassing van hun software. Alle relevante zorgsectoren met hun koepels en softwareleveranciers zijn betrokken bij het programma en hebben een eigen sectorteam. Nictiz is verantwoordelijk voor het programmamanagement en de informatiestandaarden. VZVZ is verantwoordelijk voor het mogelijk maken van de gegevensuitwisseling via de landelijke informatiestructuur.

"Over verbetering van de medicatieveiligheid zijn we al jaren aan het praten", zegt Duyvendak, "nu is het tijd om stappen te zetten." De eerste stap hierin is de Kickstart die eind 2022 is gestart in Rijnmond en Friesland. "In deze regio's waren voldoende zorgverleners uit verschillende sectoren met een softwareleverancier die wilde meedoen aan de kickstart. We onderzoeken of het programma werkt zoals het is bedoeld en of wat de softwareleveranciers ontwikkelen ook aansluit op onze workflow. Met de stap die we nu zetten, moeten sommige processen anders worden ingericht. Iemand moet dan dingen op een andere manier of juist niet meer gaan doen. Er zijn veel ketenafspraken gemaakt en naast de validiteit van de gegevens moeten we kijken of de stroom van gegevens het werkproces in de verschillende sectoren goed ondersteunt. Er zijn zaken die nu nog niet perfect zijn, maar dat is geen reden om nu niet te beginnen. Daarvoor is het doel te belangrijk."

Verwoerd is het hiermee eens: "Als we nu geen stappen vooruit zetten, kunnen we ook niet leren en verbeteren. Ik ben diep onder de indruk van het commitment van de betrokken partijen. Ook de softwareleveranciers. Die moeten echt onder de motorkap hun systeem verbouwen. Inmiddels hebben ze al grote stukken van hun software aangepast, een enorme prestatie."

Niet meer met de fax

Duyvendak is niet ontevreden over de gang van zaken tot nu toe. "Het gaat langzamer dan we hopen", zegt hij. "Maar we hebben in de testfase wel de mijlpaal bereikt dat zowel de huisarts, apotheek als een ander ziekenhuis geïnformeerd wordt over het feit dat bij ons in het ziekenhuis de medicatie wordt gestopt. Ook kunnen we het verificatiegesprek met de patiënt uitwisselen, zodat de volgende zorgverlener erop kan doorwerken. Dat scheelt voor de patiënt de frustratie hetzelfde verhaal nog

Michiel Duyvendak: "Wat we nu kunnen gaan doen, is echt al een belangrijke stap in veiligheid, efficiëntie en vermindering van administratieve last."

'We kunnen het verificatiegesprek met de patiënt uitwisselen'

een keer te moeten vertellen. Tot voor kort werkten we als apotheken, geloof het of niet, deels zelfs nog met de fax. Ook het gebruik van beveiligde mail was niet altijd toereikend. De informatie die we binnenkort digitaal kunnen inzien, is echt al een belangrijke stap in veiligheid, efficiëntie en vermindering van administratieve last."

Het gaat stap voor stap, ziet ook Verwoerd. "Een eerste stap op het gebied van trombosezorg was de kleine livegang van trombosedienst Star-shl in Rotterdam. Daar leren we van en zij hebben voor het eerst inzicht in de medicatie van de patiënt. De volgende stap is het verbeteren van de medicatie-informatie voor de patiënt in de PGO met Zorgdoc."

Testen en parallel opschalen

De verwachting is dat de Kickstart medio 2027 nog niet klaar is. "We moeten nog een aantal functionaliteiten testen", zegt Verwoerd. "Wat we in deze fase aan het doen zijn, moet op medicatiegebied aansluiten bij de eisen die de European Health Data Space stelt. We gaan overigens parallel aan het testen ook opschalen. Als de functionaliteit van de trombosedienst en de leveranciers bewezen goed werkt, kan die al opgeschaald worden. Het berichtenverkeer tussen huisarts en apotheek gaat na de zomer in de Kickstart live. Ook dat kan snel worden opgeschaald als het blijkt te werken." Die snelheid is er ook bij de softwareleveranciers. "En de leveranciers die niet meedoen aan de Kickstart zijn ook al aan het bouwen", zegt Duyvendak.

Een concrete doelstelling voor beperking van het aantal medicatiefouten is niet benoemd. "We hebben wel aan de start van de Kickstart de uitgangssituatie gemeten", zegt Duyvendak. "Ook is al geheel medicatieveiligheidsonderzoek gedaan. We gaan monitoren of het aantal medicatie-overdrachtsfouten afneemt en ook of de aanpak tijdsbesparing oplevert. Ook onderzoeken we tijdens het proces de gebruiksvriendelijkheid van de systemen." ◀◀

Meer weten?

Alle informatie over het programma Medicatieoverdracht is te vinden op www.samenvoormedicatieoverdracht.nl. De betrokken zorgsectoren bij het programma zijn: geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg, huisartsenzorg, medisch-specialistische zorg, mondzorg, openbare farmacie, publieke gezondheid, trombosezorg en verpleeghuiszorg en wijkverpleging/VVT. Ook de patiënten- en cliëntenorganisaties zijn betrokken.

De leveranciers die al gestart zijn met de aanpassing van hun software zijn: Medxpert, Quli, Zorgdoc, CGM, SmartMed, ChipSoft, PharmaPartners, Sanday, iSOFT, Topicus, HealthConnected, Epic, Timeff, FarMedvisie, Enovation Medimo, CareConnections en ASolutions Healthcare.

► Aanmelden voor de nieuwsbrief kan via deze QR-code:

